

V globalu OZD družbenih dejavnosti niso presegle dovoljene stopnje 55,2.

Določila dogovora je prekoračilo 13 organizacij združenega dela. Vzroki so naslednji:

1. Organizacije združenega dela so v letu 1984 opravile poračun za leto 1983 glede na kasneje razpoložljiva sredstva ali pa so v osebne dohodke prelile del sredstev skupne porabe: OŠ O. Vrhunec, OŠ V. Vlahovič, OŠ I. Novak, OŠ H. Smrekar, OŠ F. Rozman, VZ F. Milčinski, VVZ Koseze in Glasbena šola F. Sturm. Tak način poračuna je v skladu z Dogovorom.

2. Na nivoju delovne organizacije usklajujejo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo naslednje OZD: Srednjetehtnična šola TZ Litostroj, TZ Litostroj, TOZD Inštitut, UKC TOZD Bolnica dr. P. Držaja.

3. V skladu z doseženimi poslovnimi rezultati ni kršitelj dogovora Institut za turbinske stroje, ki je prevzel metodologijo OZD s področja gospodarstva.

4. Muzeju revolucije, je ustanovitelj, tj. IS SRS dovolil v letu 1984 odpraviti zaostajanje v osebnih dohodkih za drugimi muzeji v Sloveniji.

Izvršni svet skupščine občine Ljubljana-Siška je poročilo obravnaval na 179. seji dne 20. 5. 1985 in sprejel naslednje sklepe:

1. Izvršni svet ugotavlja, da gospodarstvo kot celota ni kršilo Dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984.

2. Izvršni svet organizacij združenega dela, ki so navedene v poglavju II. tč. 1, 2, 3, 4 in 7 na osnovi prejetih obrazložitvev in z upoštevanjem kriterijev Dogovora, iz upravičenih razlogov kljub prekoračitvi ne proglašajo za kršitelje Dogovora.

3. Ocenov upravičenosti prekoračitve v Iskri, TOZD Montažno servisna organizacija bo podal izvršni svet skupščine občine Kranj, ki je pristojen za presojo razporejanja dohodka v DO Iskra Telematika.

4. Izvršni svet proglašajo za kršitelje naslednje OZD: Agrostroj, ABC Pomurka, DO Drogerija, Nivo Celje, TOZD Projektinženiring, Standard operativa in ŽG PEP, ker niso argumentirale svojih prekoračitev. Organizacije združenega dela so dolžne preveč razporejena sredstva poračunati do 31. 12. 1985. Delavski sveti teh organizacij združenega dela morajo sprejeti sklep o poračunu in program poračunavanja ter ga posredovati Komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo do 30. 6. 1985.

5. Razporejanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo je bilo v OZD družbenih dejavnosti v letu 1984 v skladu z Dogovorom in ni kršitelj dogovora.

Izvršni svet

SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA
OBČINA LJUBLJANA-SIŠKA

Uprava za družbene prihodke
Ljubljana, 13. 3. 1985

IZVAJANJE DAVČNE POLITIKE V OBČINI

I. UVOD

Analiza davčne politike ima v skladu s programom občinske skupščine namen prikazati delovanje davčne politike v gospodarski in socialni funkciji na področju naše občine. Drobno gospodarstvo, posebno pa še samostojno osebno delo z lastnimi sredstvi ima v našem gospodarstvu velik pomen, še večji pomen pa samostojno delo dobiva v času gospodarske stabilizacije. Gradiva zvezne komisije za gospodarsko stabilizacijo dajejo izhodišča za pripravo planskih aktov, v katerih je drobno gospodarstvo s svojimi kapacitetami pomemben faktor.

V zadnjih dveh letih so številni organi in organizacije v občini in mestu Ljubljani precej razpravljali o uresničevanju davčne politike in o njenem enotnem izvajanju. Poudarjeno je bilo, da je učinkovito uresničevanje davčne politike eden izmed pomembnih dejavnikov uveljavljanja gospodarske stabilizacije, učinkovita izterjava odvisna od širše družbene klime in aktivnosti subjektivnih sil. Pri pripravi davčnih predpisov je stremeti za stalnim in trajnim

spodbujanjem občanov za večjo produktivnost in boljšo storilnost. Pri tem je potrebno zagotoviti, da ne prihaja med posameznimi družbenopolitičnimi skupnostmi do neupravičenih razlik v višini obveznosti občanov, razen tistih, ki so pogojene z razvojnimi cilji občin.

Davčna politika mora zagotoviti, da občani prispevajo k zadovoljevanju splošnih družbenih potreb v sorazmerju s svojimi materialnimi možnostmi in da s tem preprečujejo neupravičeno bogatenje in socialno diferenciacijo.

Razprave na MK ZKS in OK ZKS v letu 1982 so prispevale k temu, da so se v upravah za družbene prihodke organizirale OO ZK in aktivirali komunisti v upravah. Široko zasnovana aktivnost se je zaključila s sejo skupščine mesta Ljubljane, ki je bila dne 2. 6. 1983, na kateri so bili sprejeti zlasti naslednji zaključki:

— v Ljubljani se naj zagotovi večja usklajenost pri oblikovanju in izvajanju davčne politike, širše podružbljanje odločanja in izvajanja davčne politike;

— skupščine občin, organi in organizacije naj pogosteje obravnavajo poročila uprav za družbene prihodke, v svojih planskih aktih naj natančneje opredelijo elemente davčne politike, predvsem zaradi razvoja drobnega gospodarstva z vidika gradiv gospodarske stabilizacije, ki ga je pripravila zvezna komisija;

— skupščina mesta sprejema pobudo, da se ob spremembah in dopolnitvah statuta mesta pristojnosti in funkcije usklajevanja nalog davčne politike;

— za zagotovitev enotnejšega in učinkovitejšega dela naj se uprave enotno organizirajo in proučijo možnost glede združitve nekaterih skupnih služb;

— davčno politiko je treba oblikovati tako, da bo pospeševala tržno kmetijsko proizvodnjo in preveriti ali prispeva tudi k pospeševanju in razvoju storitvene obrti.

Skupščina mesta Ljubljane se strinja s predlogi, da se enotno in dosledno v vseh občinah zaostrijo obdavčevanje občanov, ki opravljajo obrtno dejavnost brez dovoljenja in tiste, ki imajo dohodke iz premoženja in premoženjskih pravic. Posebno pozornost naj se posveti ugotavljanju neupravičenega dohodka in izvora premoženja.

II. DAVČNA ZAKONODAJA

Davčna zakonodaja se je v zadnjih 6 mesecih močno spremenila. Sprejeta sta bila zvezna dogovora o temeljnih davčne politike in dogovor o usklajevanju davčnega sistema med republikami in pokrajinama. S temi dokumenti se izenačujejo ureditve na področju davčne zakonodaje med republikama in pokrajinama. V dogovoru o temeljnih davčne politike, ki pomeni operacionalizacijo opredelitev iz dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije s področja davčne politike, republike in pokrajini opredeljujejo okvirne določbe glede načina predpisovanja davkov in njihovih stopenj glede olajšav za tiste vrste dejavnosti, ki jih želijo pospeševati, ali celotne oprostitve plačila davkov.

V dogovoru o usklajevanju davčne politike med republikama in pokrajinama določajo udeleženci vrste davkov, vrsto davčnih zavezancev, način in vrsto oprostitve davkov in vrste dohodkov, ki se ne obdavčujejo.

Na osnovi dveh zveznih dokumentov je skupščina SRS sprejela meseca marca zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davkih občanov. Spremembe in dopolnitve vsebujejo opredelitve iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, opredelitve obeh zveznih dokumentov, ter ugotovitve, stališča in sklepe o stanju in usmeritvah razvoja drobnega gospodarstva v SR Sloveniji, ki jih je sprejela skupščina SRS.

V zakon so vključene naslednje bistvene spremembe: — zakon vključuje poglavje obdavčevanja kmetijske dejavnosti, saj je bilo v zakonu leta 1982 to področje v celoti izpuščeno. Ohranja se sistem obdavčitve po katastrskem dohodku, razen za tiste kmetijske dejavnosti, ki niso vezane na obdelavo zemljišč ali če celotni dohodek presega določen znesek;

— uvajajo se proporcionalne stopnje za obdavčitev dohodkov od dejavnosti po dejanskem dohodku in progresivne pri davku od skupnega dohodka občanov in obdavčevanju premoženja;

— obdavčujejo se dohodki iz patentov in tehničnih izboljšav — ob tem pa so uvedene olajšave davka z namenom vzpodbujati razvoj znanstvenoraziskovalnega dela, izumiteljstva in tehničnih izboljšav;

— izvršen je prehod vključevanja prometa v celotni prihodek obratovalnic in fakturiranja v plačano realizacijo; — opredeljeni so pogoji, pod katerimi zavezanci plaču-

jejo davek od dohodka iz gospodarskih dejavnosti v pavšalnem letnem znesku;

— navedeni so premoženjski predmeti, od katerih se plačuje davek od premoženja;

— zaradi posebnega poudarka nadaljnemu razvoju in krepitve materialne osnove dela občanov, ki samostojno z osebnim delom opravljajo gospodarske dejavnosti, so v zakonu nove določbe, po katerih je omogočeno zavezanecem, da pred odmero davka uporabijo sredstva za razširitev dejavnosti;

— predvidene so posebne olajšave za začetnike, zavezance, ki izvažajo, zavezance, ki dodatno zaposlujejo delavce, za zavezance, katerih dejavnosti se želijo pospeševati po gospodarskih planih občin itd. Posebno pomembna je olajšava za dodatne naložbe v dejavnosti, ki jih občine želijo posebej razvijati;

— z namenom doseči večje število plačevalcev davka od dohodka iz samostojnega opravljanja dejavnosti je odbitna postavka pri ugotavljanju davčne osnove osebni dohodek v višini 70 % letnega povprečnega čistega osebnega dohodka delavcev v SR Sloveniji;

— zakon usklajuje še nekatere druge določbe v skladu s spremenjeno ostalo zakonodajo, kot so npr. zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zakon o prekrških itd. ...

Spremenjene zakonske določbe vplivajo tudi na spremembo dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1985 in na spremembo odloka o davkih občanov.

Dogovor o usklajevanju davčne politike med občinami se sprejema za vsako naslednje leto, namen dogovora je, da družbenopolitične skupnosti zagotovijo enotno določitev uvedbe vrste davkov, da natančneje precizirajo določila osnov in stopenj davkov glede na gospodarska gibanja, ki jih zakon natančno ne ureja, ter da ne prihaja do neupravičenih razlik v višini obveznosti zavezancev.

Občinske odloke o davkih občanov pripravljajo uprave za družbene prihodke in jih po usklajevanju v regiji, v skladu z določili vsakoletnega družbenega dogovora predložijo v sprejem delegatski skupščini.

V postopku sprejemanja odloka sodeluje komisija za drobno gospodarstvo pri komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo, obrtno združenje naše občine in organi ter odbori v skupščini.

III. DAVČNA POLITIKA

Pri določanju davčne politike so družbenopolitične skupnosti dolžne upoštevati temeljna načela ustave, in sicer:

— načelo enakomernosti, po katerem vsak občan prispeva za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb po svoji gospodarski moči, sorazmerno več tisti, ki dosega večji dohodek;

— načelo splošnosti davkov, po katerem imajo občani na istem območju družbenopolitične skupnosti enake obveznosti glede plačevanja davkov;

— načelo gospodarske spodbude davčne politike, po kateri morajo davčni zavezanci biti zainteresirani za večjo storilnost in ekonomičnost pri poslovanju.

Na osnovi teh ustavnih določil so v določbah zakonov, ki urejajo davčno zakonodajo, zagotovljeni naslednji cilji:

— da davčna politika čim neposredneje in učinkoviteje prispeva k doseganju ciljev gospodarske in socialne politike;

— da se sistem in politika obdavčenja uveljavljata kot učinkovita instrumenta pri urejanju družbenoekonomskih in gospodarskih odnosov;

— da se doseže porazdelitev davčnih obveznosti med zavezanci glede na njihovo gospodarsko in ekonomsko moč;

— da se doseže izenačena obremenitev osebnih dohodkov z družbenimi obveznostmi in v ta namen uvedejo nekatere kompenzacijske davščine;

— da tudi na davčnem področju dosledneje uresničimo ustavna načela o družbenem in gospodarskem položaju osebnega dela;

— da se popolneje zajemajo v obdavčitev dohodki od premoženja ter uvede ustrežnejše obdavčevanje iz dohodkov ter posesti premoženja;

— da s širjenjem kroga zavezancev uveljavimo načelo, da vsak nekaj prispeva k zadovoljevanju splošnih družbenih potreb, z ustreznimi olajšavami pa zagotovimo socialni vpliv na obdavčitev;

— da bo davčna politika tak družbeni dejavnik, ki bo preprečevala negativne pojave (davčne utaje, pridobivanje dohodka brez dela, bogatenje itd.) in omejevala socialno diferenciacijo;

— da se z vsemi družbenimi subjektivnimi silami zagotovijo takšne družbene razmere, da bodo prispevale k večji finančni disciplini, odpravi nepravilnosti, nezakonitosti v poslovanju in preprečevanju družbenih ekscesov;

— da se uprave za družbene prihodke strokovno, kadrovske in materialno usposobijo za večjo mobilnost, doslednost, pristojnost na terenu in zagotovijo sodobne metode v poslovanju ter pretok informacij, kar bi vse vplivalo na ustrežnejše zajemanje dohodkov občanov.

Davčna politika se odraža skozi celotno zakonodajo zveznih zakonov in republiških ter občinskih odlokov. Poleg tega pa se natančneje z dogovori republike in občine usklajujejo stopnje, razponi, lestvice obdavčenja posameznih vrst dohodkov, premoženja in premoženjskih pravic.

V celotni davčni politiki ima posebno mesto obdavčevanje proizvodov in storitev oziroma poglavje prometnih davkov. Prometni davki imajo osnovni fiskalni namen, in sicer pridobiti sredstva za proračune družbenopolitičnih skupnosti.

Za obema dogovoroma, ki so ju skupščine republik in pokrajin podpisale decembra 1984, je dan poudarek davčnemu sistemu kot instrumentu ekonomske stabilizacije in socialne politike, namesto dosedanje dominantne fiskalne funkcije obdavčevanja.

Zato so dolgoročno predvideni ukrepi za znižanje prometnih davkov, ki bremenijo končno potrošnjo. S tem bo dan večji poudarek obdavčevanju dohodka vseh oblik in delno premoženja, ter zniževanju fiskalnih oblik obdavčevanja. Takšne spremembe bo mogoče doseči postopoma, da ne bo prihajalo do problemov financiranja družbenopolitičnih skupnosti, hkrati pa ne zmanjšano interes tistih, ki pridobivajo večji dohodek. Razmerje med interesom večjega pridobivanja dohodka in večjo davčno obremenitvijo se v posameznih časovnih razdobjih in gospodarskih razmerah spreminja. Pri tem je potrebno poudariti, da ni samo davčna politika tista, ki omejuje razvoj drobne gospodarstva, temveč vrsta drugih faktorjev, zakonov in predpisov. Vendar se na tem mestu omejujem samo na davčno politiko.

To je mogoče utemeljiti s podatki, da le 37 % obrtnikov plačuje davke, drugi pa le prispevke iz osebnega dohodka. Od 693 davkoplačevalcev iz gospodarskih dejavnosti jih 441 plača minimalni davek.

IV. DELOVANJE DAVČNEGA SISTEMA IN DAVČNE POLITIKE V OBČINI

V tem gradivu je dan poudarek delovanju davčnega sistema in politike obdavčevanja dohodkov občanov, predvsem pa tistim vrstam davščin, katerih višino naravnava občina in ji dohodki tudi pripadajo.

Po zakonu o davkih občanov in zakonu o prometnem davku ima občina uvedene naslednje davke:

1. davek od osebnega dohodka delavcev,
2. davek od dohodka iz kmetijske dejavnosti,
3. davek od dohodka iz gospodarskih dejavnosti,
4. davek od dohodka iz poklicnih dejavnosti,
5. davek od dohodka iz avtorskih pravic,
6. davek od dohodkov iz premoženja in premoženjskih pravic,
7. davek na dediščine in darila,
8. davek od premoženja,
9. davek od dobitka od iger na srečo,
10. davek od skupnega dohodka občanov,
11. davek od nenapovedanega dohodka,
12. posebni občinski davek od prometa proizvodov in od plačil za storitve,
13. davek na promet in dohodek od prodaje nepremičnin,
14. davek na dohodek POZD.

a) Davki, ki so predpisani z zakonom

Od zgoraj navedenih vrst davkov so enotno za celotno republiko uvedeni naslednji davki:

1. davek na dediščine in darila,
2. davek od skupnega dohodka občanov,
3. davek na promet nepremičnin.

1. Davek na dediščino in darilo plača vsak obdarjenec oz. prejemnik dediščine. Osnova za davek je vrednost v

dar prejetega ali podedovanega predmeta. Stopnje so progresivne glede na višino vrednosti in glede na sorodstveno razmerje. Osnove in stopnje se določajo z republiškim zakonom o uvedbi davkov in taks.

2. Davek od skupnega dohodka plačujejo občani, ki presegajo povprečni trikratni skupni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu preteklega leta. Davčna osnova je znesek, ki presega trikratni povprečni OD. Stopnje so progresivne in se prilagajajo gibanju inflacije in gospodarskih gibanj v preteklem letu.

3. Davek od prometa nepremičnin je predpisan z zakonom o prometu nepremičnin in je enoten za celo Slovenijo. Občine z odlokom predpišejo lestvice, ki so progresivne glede na vrednost nepremičnine po m² in glede vrste nepremičnin (kmetijska zemlja, stavbno zemljišče, gradbeni objekti).

b) Davki, ki so predpisani z odlokom

1. Davek od osebnega dohodka delavcev plačuje vsak občan o osebnega dohodka, ki ga doseže iz delovnega razmerja ali občan, ki opravlja samostojno gospodarsko ali poklicno dejavnost. Stopnja je proporcionalna, in sicer 0,35 %. Ta davek ima predvsem fiskalni pomen in je namenjen za splošno porabo.

2. Davek na dohodek od kmetijstva. Osnova za obdavčitev je katastrski dohodek od negozdnih površin. Stopnja davka je proporcionalna, odvisna od vrste zemljišč, ki so razdeljena v katastrske občine. Zavezanec za davek iz kmetijstva je lastnik zemljišča, ne glede na to ali zemljišče obdeluje ali ne.

Ugotavljanje višine katastrskega dohodka uvajajo posebni predpisi na osnovi izračuna poprečnih možnih dohodkov od rastlinskih pridelkov in živinoreje, načina izkoriščanja zemlje in vrste kulture (njive, vrtovi, travniki). Dohodek se ugotavlja za vsako katastrsko kulturo in razred katastrske skupine. Na tej podlagi se izdelajo lestvice katastrskega dohodka, ki ga določi katastrski urad in ga sporoči občini. Tako oblikovana davčna osnova ne upošteva nadpovprečnih dohodkov zaradi intenzivne obdelave, predvsem pa ne upošteva različnih pogojev za prodajo kmetijskih pridelkov, način odkupa in bližino tržišča. Glede na takšne kriterije so oblikovane štiri skupine in v okviru teh so usklajene stopnje v Ljubljani naslednje:

za I. skupino	13 %
za II. skupino	9 %
za III. skupino	5 %
za IV. skupino	2 %

Za tiste zavezance, ki jim kmetijska dejavnost ni edini poklic, se zaradi izenačevanja pogojev poslovanja v primerjavi s čistimi kmeti predpisuje dodatna stopnja davka za 13 %.

Davek iz kmetijstva je lahko tudi po dejanskem dohodku, in sicer za tiste zavezance, ki dosegajo večje dohodke, kot so določeni v republiškem zakonu ali pa dohodki niso odvisni od obdelave zemlje (reja perutnine, farmska reja živine itd.). Davek se odmerja po proporcionalni stopnji od ostanka čistega dohodka po odbitku vseh stroškov, davkov in prispevkov.

Pod davek iz kmetijstva štejemo tudi davek od poseka lesa. Davčna osnova je za posek določena količina lesa po veljavni ceni vrste lesa, ne glede na to ali je posek resnično opravljen. Stopnja je proporcionalna 25 % in diferencirana za kmete, ki se ukvarjajo samo s kmetijstvom, in za polkmete, za katere je stopnja 45 %.

V primeru, da se zavezanci davka iz kmetijstva ukvarjajo še s postranskimi dejavnostmi, so tako doseženi dohodki obdavčeni z davkom iz obrtne dejavnosti, kolikor niso prosti davka (pluženje snega, prenos mleka itd.).

Ob upoštevanju različnih pogojev pridobivanja dohodka, različnega položaja zavezancev in razvojnih načrtov občin se uvajajo številne davčne olajšave, ki pospešujejo razvoj kmetijske dejavnosti.

Te olajšave so naslednje:

- za naložbo v gradnjo in adaptacijo gospodarskih poslopj, stanovanjskih hiš, nabavo kmetijskih strojev in preusmeritev proizvodnje,
- za izvedbo melioracij, komasacij in arondacij zemljišč,
- za nove nasade in vinograde,
- za delo nezmožne člane družine, mladoletne otroke, kmete borce,
- za naložbe v male hidroelektrarne,

- za tržno proizvodnjo,
 - za združevanje sredstev, zemlje in dela v kmetijsko zemljiško skupnost ali v proizvodno skupnost kmetov.
- Enotni so cenzusi za dohodke, ki niso obdavčeni, dohodki na družinskega člana in skupni katastrski dohodek, ki ni obdavčen.

Zavezanci za kmetijsko dejavnost v letu 1983 in 1984:

	1983	1984
1. število zavezancev	9.607	9.751
2. število davč. zavezancev	2.702	2.874
3. odmerjen občinski davek	4.359.479.—	13.780.781.—
4. olajšave	60.854.—	285.683.—
5. olajšave za naložbe	896.988.—	4.663.446.—

Odmerjeni občinski davek v letu 1984 je višji zaradi revalorizacije katastrskega dohodka negozdnih površin, ki se je povečal za 4,36-krat, zato primerjava med obema letoma pokaže velik skok obremenitve.

3. Davek od dohodka iz gospodarskih dejavnosti. Z davkom iz gospodarskih dejavnosti so obdavčeni dohodki, doseženi z opravljanjem gospodarskih dejavnosti, gostinske in avtoprevozniške dejavnosti.

To dejavnost opravljajo občani s samostojnim osebnim delom in s sredstvi, ki so njihova lastnina in uporabljajo dopolnilno delo drugih oseb.

Glede na način ugotavljanja dohodka in določanja davčnih obveznosti, določa davčni zakon tri oblike obdavčitve iz gospodarskih dejavnosti:

- po dejanskem dohodku,
- v pavšalnem letnem znesku,
- od posamičnega kosmatega dohodka (davek po odbitku).

	1982	1983	Indeks
1. število zavezancev	1.688	1.796	107
— po dejanskem dohodku	1.419	1.486	105
— postranska dejavnost	323	294	91
— redna dejavnost	1.096	1.192	108
2. v pavšalnem znesku	98	115	117
3. drugi zavezanci (poklicni, brez odmere)	154	182	118
4. število zaposlenih delavcev	984	980	99

Iz tabele je razviden rahel porast števila zavezancev glede na preteklo leto.

a) Obdavčevanje po dejanskem dohodku

Na kratko prikazujemo potek sistema obdavčevanja. Celotni prihodek predstavlja fakturirana realizacija. To je vsota vseh izstavljenih faktur za dobavljene proizvode in opravljene storitve v času od 1. januarja do 31. decembra poslovnega leta...

Za ugotovitev čistega dohodka — davčne osnove zavezancev davka iz obrtne dejavnosti po dejanskem dohodku je potrebno iz celotnega prihodka izločiti stroške poslovanja, ki so potrebni za doseganje tega dohodka (med stroške poslovanja se uvrščajo tudi izplačani osebni dohodki delavcev in nagrade učencev v gospodarstvu, prometni davek in amortizacija).

Ob načelu, da je treba občanu — nosilcu samostojnega osebnega dela, zagotoviti enak družbenogospodarski položaj in enake pravice in obveznosti, kot delavcem v združenem delu, se zavezancu davka iz obrtne dejavnosti, ugotovljeni čisti dohodek obratovalnice deli na del, ki se šteje za njegov osebni dohodek in na presežek čistega dohodka, ki predstavlja davčno osnovo za davek iz obrtne dejavnosti.

Osební dohodek zavezanca se določa po družbenem dogovoru o merilih in načinu ugotavljanja osebnih dohodkov občanov, ki z osebnim delom opravljajo kmetijske, obrtne ali druge gospodarske dejavnosti, intelektualne ali negospodarske storitve. Skleneno je za izvršni svet skupščine SR Slovenije, gospodarska zbornica SR Slovenije in republiški svet zveze sindikatov Slovenije. Iz tega osebnega dohodka plačuje zavezanec prispevke in davke, kot jih plačujejo iz osebnega dohodka delavci v združenem delu in iz presežka, za tiste prispevke samoupravnim interesnim skupnostim, ki jih organizacije združenega dela plačujejo iz dohodka in pa davek iz obrtne dejavnosti.

Družbeni dogovor pa ne samo, da izenačuje obrtnike z delavci v združenem delu, ampak jim omogoča, da dosežejo pod določenimi pogoji večji osebni dohodek kot delavci v združenem delu. Osebni dohodek, ki je statistično ugotovljen za vrsto poklica, se poveča še:

1. Za 7 do 32 %, če doseže davčno osnovo nad določenim limitom.

2. Osebni dohodek se nadalje poveča za strokovno izobrazbo in prakso od 10 do 20 %.

3. Za vodenje procesa se osebni dohodek dvigne še za 40 %, nadalje za vsakega zaposlenega delavca 2 %, ter presežek nad osebnim dohodkom še za 2 %.

4. Osebni dohodek se poveča za delovno dobo obrtnika od 4 do 10 %.

5. Posebno zvišanje se dovoli tudi za nazive tehnik, tehnolog, vodja delovnega procesa.

Po ugotovljenem osebnem dohodku, ki je lahko v zgoraj navedenih primerih še enkrat večji kot pri delavcih v združenem delu, se šele ugotavlja presežek dohodka obrtnika. Zato se od te davčne osnove plača občinski davek.

Vsa določila v občinskem odloku o davkih občanov pri gospodarskih dejavnostih se nanašajo samo na presežek ostanka čistega dohodka. V nadaljevanju bo prikazano, da iz presežka dohodka plačuje obveznosti vedno manjše število obrtnikov.

Leto	Celotni promet	Vse predpisane obveznosti	Olajšave	Prispevki	Občinski davek
1982	1.741.668.051	155.814.788	8.606.951	49.655.253	106.159.535
1983	2.916.193.520	244.062.709	10.043.331	24.865.893	168.659.845

Na kratko povzeta problematika, ki jo na upravi za družbene prihodke ugotavljamo, kako si zavezanci poizkušajo zmanjšati davčno osnovo, je naslednja:

— nepravilno prikazujejo zaloge, nabave materiala ter stroške za tekoče leto;

— kljub večjemu številu zaposlenih delavcev uveljavljajo visoke stroške za delo po pogodbah;

— izogibajo se plačilu prispevkov za zaposlene delavce tako, da jim izplačujejo visoke dnevnice in potne stroške, namesto da bi delavcem priznali in povečali osebne dohodke;

— neupravičeno uveljavljajo dnevnice glede na trajanje odsotnosti in na oddaljenost poslovnega sedeža, poleg tega pa pavšalno obračunavajo kilometrino;

— za poslovne prostore v lastni zgradbi uveljavljajo stroške za kurjavo in razsvetlavo za vse prostore v zgradbi in ne samo za poslovni prostor, ti stroški so zelo visoki;

— pri obračunu amortizacije staro ali iztrošeno osnovno sredstvo ponovno ovrednotijo in neupravičeno obračunavajo amortizacijo teh sredstev, oziroma revalorizirajo šele nabavljena sredstva;

— zaposlujejo zakonce, katerih delo je kot nosilec obrtne dejavnosti včasih dvomljivo — fiktivno zaposlovanje;

— uveljavljajo stroške, ki sploh niso potrebni za uveljavljanje dejavnosti;

— prikazujejo nizke dohodke, dosežene v dejavnostih, pri katerih poslujejo z občani.

Pripombe davčnih zavezancev iz obrtnih dejavnosti ob pregledih so najčešče: da se je njihov položaj v odnosu na stabilizacijske ukrepe na mnogih področjih bistveno poslabšal, pri čemer posebej tožijo nad mnogimi težavami pri nabavi materiala, pri doseganju večjega prometa in kar je v zadnjem času še posebno poudarjeno, nad slabim plačevanjem s strani organizacij združenega dela posebno, ker v zadnjem času vse več plačujejo z menicami.

Zavezanci, ki opravljajo obrtno in gostinsko dejavnost, lahko zaposlujejo delavce (5 do 7 ali 10), skladno z obrtnim zakonom in kolektivno pogodbo, ki ureja ta razmerja.

Iz doljnega pregleda je razvidno, da je število zaposlenih delavcev pri obrtnikih upadlo in da pride v letu 1982 v naši občini na enega zaposlenega obrtnika 0,58 delavca:

- leto 1982 — 984 delavcev,
- leto 1983 — 980 delavcev.

Davčne olajšave

Kot druge ljubljanske občine tudi občina Ljubljana-Siška s sprejetim odlokom o davkih občanov (tu je navedena zakonodaja, ki je veljala do konca leta 1984) priznava davčne olajšave za opravljanje določenih storitvenih dejavnosti, za naložbe za razširjeno reprodukcijo, olajšave za začetnike, olajšave za učence v gospodarstvu, olajšave starejšim obrtnikom, in za leto 1983 se je na novo priznala olajšava za izvoz na konvertibilno področje.

Z odlokom je določena tudi zgornja meja koriščenja davčne olajšave v višini 80 % občinskega davka. Olajšav po tem odloku ne morejo uveljavljati zavezanci, ki se ukvarjajo s prevozništvom z motornimi vozili, dejavnostmi

gradbene mehanizacije, zavezanci, ki opravljajo bifejsko dejavnost in zavezanci, ki opravljajo obrtno ali drugo dejavnost kot postranski poklic. Odloki v vseh ljubljanskih občinah so naravnani tako, da naj bi imele storitvene dejavnosti večje ugodnosti kot proizvodne dejavnosti, predvsem zaradi njene specifičnosti, ki se kaže v skupnih značilnostih: nizka akumulativnost, manjše število zaposlenih, maloserijska proizvodnja, usmerjenost v izvrševanje individualnih naročil in velika udeležba živega dela. Namen olajšav je podpirati tudi proizvodno dejavnost, vendar z nekoliko nižjimi olajšavami.

Število davčnih zavezancev, ki so plačali davek v letu 1983, je naslednje:

Število zavezancev	%	Davčna osnova	Odmerjen davek	Delež
236	35	10.158.750	3.780.588	2
128	18	19.239.520	8.869.794	5
77	11	18.870.530	9.756.599	6
247	36	263.543.260	148.136.409	87
693	100	311.812.060	170.543.390	100

Iz tabele je razvidno, da je le 693 zavezancev od 1796 v letu 1983 plačalo davek iz opravljanja gospodarskih dejavnosti ali 39 %. Večji del davka ali 87 % plača 247 zavezancev, ki imajo visok čisti dohodek. Ti pa predstavljajo 36 % davkoplačevalcev oziroma 14,4 % vseh zavezancev v občini. Ob upoštevanju teh podatkov bi lahko ugotovili, da davčna politika ni zavora pri razvoju drobnega gospodarstva. Tu je še vrsta drugih predpisov in omejitev, ki ne omogočajo hitrejšega razvoja zasebnega drobnega gospodarstva.

Davčne olajšave, s katerimi naj bi pospeševali in prispevali k hitrejšemu razvoju, lahko koristijo le tisti zavezanci, katerim je odmerjen davek.

Primerjava davčnih olajšav je v naslednji tabeli:

Vrsta olajšav	1982	1983	Indeks
Začetniške	2.888.848	3.194.682	110
Za dejavnost	195.800	272.357	139
Za naložbe	5.430.000	1.837.532	33
Za izvoz	890.000	2.789.798	313
Druge olajšave (NOB, ostarelost itd.)	—	—	—
	9.404.648	8.094.369	86

Olajšave za naložbe zaradi razmejitev na 3 leta niso primerjave.

Gibanje skupnih priznanih olajšav se že nekaj let bistveno ne spreminja. Da zavezanci v večji meri ne zahtevajo priznavanje olajšav, je iskati razloge v večih smereh:

— zavezanci največkrat ne poznajo predpisov, po katerih jim pripadajo olajšave;

— zavezanci ne predlagajo ustrezne dokumentacije;

— z lastnim delom in sorodstvom sami gradijo poslovne prostore, ki jih potem z ocenitvijo želijo uvesti v osnovna sredstva brez računov;

— ker je ostanek čistega dohodka majhen, ni mogoče priznati olajšav, oziroma so te majhne in izgubijo pomen.

b) Obdavčevanje v pavšalnem letnem znesku

Zakon dopušča pavšalno obdavčenje tistih zavezancev, ki opravljajo gospodarske dejavnosti le v omejenem obsegu in ne zaposlujejo več kot enega delavca. Doseženi dohodek ni edino merilo za obdavčitev v pavšalnem znesku.

Bistvo pavšalne obdavčitve je v tem, da zavezanci ne vodijo poslovnih knjig. Doseđani pogoji za pavšalno obdavčitev so bili naslednji:

— da opravljajo popravila, vzdrževalna dela, izdelujejo posamezne izdelke po individualnih naročilih in merah;

— da opravljajo osebne storitve z enim zaposlenim;

— ne uporabljajo avtomatov ali visokoproduktivnih strojev;

— da se ukvarjajo s kmečkimi turizmom ali gostinstvom v odročnih visokih krajih.

S sprejetjem sprememb zakona o davkih občanov pa je merilo tudi dosežen dohodek, ki se primerja s povprečnim osebnim dohodkom delavcev v gospodarstvu.

Primerjava pavšalne obdavčitve v občini:

	Leto 1983	Leto 1984	Indeks
Število zavezancev	97	106	109
Odmerjen davek	1.472.840	3.098.700	210

Pri določanju davčne osnove uprava upošteva pogoje poslovanja, starost zavezanca, opremljenost s stroji, tržne pogoje itd. Za nekatere dejavnosti zakon ureja pogoje, ali so lahko pavšalisti ali ne. Zavezanci za pavšalno obdavčitev ne vodijo evidence prometa, zaradi česar tudi uprava težko ugotovi pogoje poslovanja. Prisotnost na terenu, primerjava proizvodnje, količin zaloga materiala in izdelkov le težko omogoča natančno odmero davčnih obveznosti.

c) Obdavčevanje od posamičnega krmatega dohodka

Pod takšno obdavčitev spadajo različni priložnostni dohodki. Tu gre predvsem za storitvene dejavnosti po pogodbah o delu. Davek se odmerja iz celotnega prometa brez odbitka stroškov. Sedaj imamo v odloku uvedene tri skupine, in sicer: 10 %, 25 % in 40 %, odvisno od vrste dohodka.

Davek po odbitku plačuje izplačevalec dohodka po domicilu, ker iz tehničnih razlogov ni možno zavezancu odmeriti davka. Nekateri priložnostni dohodki po odloku niso obdavčeni, kot: pluzenje snega, prevoz in zbiranje mleka, tvorjenje v planinske kraje in opravljanje storitev v kmetijstvu.

V letu 1984 je bilo 21.746 tisoč din davka po odbitku, kar je za 13 % več kot preteklo leto.

Ocena delovanja davčnega sistema v gospodarskih dejavnostih

Glede na to, da občani prav z opravljanjem gospodarskih dejavnosti lahko dosežajo visoke dohodke, je prav, da so v sistem obdavčevanja prav v teh primerih vgrajena temeljna davčna načela. Sistem ugotavljanja osebnega dohodka in obremenjevanja z družbenimi obveznostmi deluje tako, da načeloma izenačuje obrtnika z delavci v združenem delu in to ocenjujemo za pravilno. Sprememba progresivnih stopenj v proporcionalu naj bi dala večji interes obrtnikom za doseganje dohodkov.

Nove olajšave za naložbe v razširjeno reprodukcijo pa naj bi pripomogle k hitrejšemu razvoju tega sektorja gospodarstva.

Pri obdavčevanju gospodarskih dejavnosti je potrebno obravnavati tudi primere obdavčitve šušmarjev. Zakon iz leta 1982 nalaga upravam, da morajo obdavčiti občane, ki občasno dosežajo dohodke z gospodarskimi dejavnostmi brez dovoljenja. Višina obdavčitve mora biti enaka, kot če bi delal z dovoljenjem. Zaradi pomanjkanja podatkov o doseženem prometu in dohodku lahko le ocenimo dosežen dohodek s primerjavo z rednimi obrtniki. V letu 1984 smo odmerili tega davka 1.028.372 din.

4. Davek od dohodka iz poklicnih dejavnosti

Z davki od dohodkov iz poklicnih dejavnosti so obdavčeni tisti občani, ki opravljajo intelektualne storitve, odvetniške storitve, se ukvarjajo s kulturnimi, glasbenimi, verskimi dejavnostmi in športom.

Pogoje o opravljanju teh dejavnosti urejajo posebni predpisi. Davek se odmerja lahko po dejanskem dohodku, v pavšalnem letnem znesku in v odstotku od posameznega dohodka.

Način obdavčitve po dejanskem dohodku je smiselno podoben, kot za obdavčitev iz gospodarskih dejavnosti po dejanskem dohodku. V letu 1984 smo imeli 15 zavezancev za davek iz poklicnih dejavnosti po dejanskem dohodku, 106 zavezancev s pavšalnim davkom. Višina odmerjenega davka je bila v letu 1984 74.000 din. Večina tega davka je iz pavšalne obdavčitve, predvsem duhovnikov.

Ocenjujemo, da pri zajemanju celotnega prihodka teh zavezancev, zlasti odvetnikov, nismo dovolj uspešni. Pri tem pa nam ustreznih podatkov ne posredujejo niti OZD, niti občani. Z neposredno kontrolo bi lahko natančneje spremljali doseganje teh prihodkov.

5. Davek od dohodka iz avtorskih pravic

Za dohodek iz avtorskih pravic se šteje dohodek iz avtorskih pravic, ki so ustrezno zavarovane z zakonom. Večji del teh dohodkov je dosežen s predvajanjem glasbenih del, knjižnih in drugih umetniških del. Osnova za davek je vsak izplačan posamezni znesek. Občani so dolžni prijaviti vsak dohodek. Primera, da bi ta davek odmerjali po dejanskem dohodku, v naši občini ni.

Od posameznih dohodkov, doseženih od avtorskih pravic, se pavšalno upoštevajo tudi materialni stroški v višini 40 % doseženega dohodka. Stopnje davka so proporcionalne 20 % in 40 %. V primeru, da jih dosežajo kulturni delavci, umetniki, pa se jim upoštevajo za 70 % znižane stopnje.

V letu 1984 je bilo davka od avtorskih pravic v višini 34.537 din in se giblje sorazmerno z gibanjem inflacije.

6. Davek od dohodkov iz premoženja in premoženjskih pravic ter davek od premoženja

Zavezanci za ta davek so občani, ki imajo dohodke iz premoženja, stavb, zemljišč, premoženja ali premoženjskih pravic. Pri tem so mišljeni dohodki, ki jih ima občan z oddajanjem stanovanj, poslovnih prostorov, garaž, počitniških hišic, strojev in naprav; dohodki od iznajdb, patentov, ki niso obdavčeni iz davka od avtorskih pravic; dohodki od prejetih nadomestil ustanoviteljem POZD.

Davek iz premoženja pa se odmerja na posest nepremičnin, stanovanjskih zgradb, počitniških hišic itd. ne glede na to, ali občan to premoženje uporablja ali ne.

Davek od dohodka iz premoženja se odmerja od doseženega dohodka po progresivni lestvici. Ker gre v tem primeru za dohodke, ki jih dosežajo občani brez vlaganja osebnega dela, so progresivne stopnje višje.

Za davek od premoženja pa je osnova vrednost stanovanjske hiše, poslovnega prostora in počitniške hiše. Pri tem je potrebno poudariti, da so predvidene davčne oprostitve za 160 m² stanovanjske površine in da so obdavčeni le prekomerno veliki stanovanjski prostori.

Tudi na tem področju smo mišljenja, da ne zajemamo vseh dohodkov občanov. Ne gre toliko za vprašanje oddajanja družbenopravnim osebam, kot zasebnemu sektorju. Podatke o tem bi morali posredovati drugi organi, od stanovanjske skupnosti, komunalne skupnosti, kot tudi hišni sveti. Teh nalog ne opravljajo, tako da smo odvisni od lastne prisotnosti na terenu in od samih občanov. V letu 1984 je bilo pobranega davka od dohodkov oddajanja stavb 7.820 tisoč din, od drugih dohodkov iz premoženja 6.312 tisoč din in davek od posesti stavb in nepremičnin 9.761 tisoč din.

7. Davek od nenapovedanega dohodka

Zakon o davkih občanov določa tudi postopek za odmero davka od nenapovedanega dohodka. Z novim zakonom je vnešeno v prvotno besedilo več pomembnih sprememb in dopolnitev.

Večina drugih republik ima »posebne zakone o izvoru premoženja«, medtem ko v SR Sloveniji takega zakona še nimamo in je zato vsebina nenapovedanega dohodka sestavni del zakona o davkih občanov, z zakonom o upravah za družbene prihodke pa je tem upravam tudi dana pristojnost, da spremljajo pridobivanje prihodkov občanov ter ugotavljajo izvor njihovega premoženja in so bile s tem ukinjene komisije, ki so pred tem ugotavljale izvor premoženja.

Uprave za družbene prihodke so dolžne v primerih, ko ugotavljajo, da ima občan premoženje ali razpolaga s sredstvi oz. jih troši v znatno večjem obsegu, kot so mu ostali

po plačilu davčnih obveznosti, uvesti postopek za odmero davka od nenapovedanega dohodka. Davčni organ pozove občana, da mu predloži podatke o svojem premoženju, o porabi in o dohodku. Najkasneje v treh mesecih po predložitvi podatkov mora izstaviti davčni organ sklep o uvedbi postopka, v katerem določi obdobje, za katerega je postopek uveden. Zoper ta sklep je možna pritožba, ki pa ne zadrži izvršitve sklepa. Zoper odločbo o pritožbi in možen upravni spor. Davčni organ lahko raziskuje izvor premoženja za obdobje zadnjih 10 let pred letom, ko je bil uveden postopek.

Osnova za odmero davka od nenapovedanega dohodka je ugotovljena razlika med premoženjem, sredstvi oz. porabo sredstev in dohodki, ki so bili obdavčeni.

Stopnja davka je določena z republiškim zakonom in znaša 95 odstotkov. V enem letu od izdaje sklepa o uvedbi mora davčni organ izstaviti odločbo o odmeri davka od nenapovedanega dohodka ali izstaviti sklep o ustavitvi postopka, če ugotovi, da ni podlage za odmero. Namen teh določb zakona je, da je postopek hiter in učinkovit.

Ocenjujemo, da je uvedba in izvedba postopkov odmere od nenapovedanega dohodka dokaj zahtevna naloga, ki se je občinske uprave za družbene prihodke v Ljubljani še niso lotile, kajti za aktivnost na tem področju je treba več družbenopolitičnih usmeritev, organiziran pristop vseh ljubljanskih občin, pa tudi občin v SR Sloveniji, za kar bi morala organizacijsko in strokovno poskrbeti republiška uprava za družbene prihodke.

Pri oceni dela komisije za ugotavljanje izvora premoženja je bilo med drugim ugotovljeno, da so vzroki za nezadovoljivo delovanje teh komisij v premajhni družbeni podpori, v dolgotrajnosti postopkov, zlasti pa v premajhni strokovni sposobnosti članov komisij.

Podobno se bo čez določen čas lahko očitalo tudi občinskim upravam za družbene prihodke, saj tudi te trenutno niso organizacijsko-kadrovsko tako zasedene, da bi aktivno in načrtno izvajale naloge spremljanja in proučevanja pojavov nesorazmernega pridobivanja premoženja in trošenja sredstev, kot tudi ne za izvedbo postopkov nenapovedanega dohodka.

8. Posebni občinski davek od prometa proizvodov in od plačil za storitve

To področje ureja posebna zakonodaja o prometnih davkih. Za odloke o prometnem davku vseh občin v Ljubljani je značilno, da so predpisane najvišje stopnje prometnega davka.

Že v uvodu smo poudarili, da imajo prometni davki predvsem fiskalni pomen, ter da se naj bi dolgoročno ti davki zniževali. To pa je odvisno tudi od zniževanja rasti splošne porabe in rasti drugih izvornih davkov od ustvarjenega dohodka.

Odlok o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in plačil za storitve določa naslednje:

- obdavčevanje preprodaje osebnih vozil pred potekom dveh let od prvega nakupa;
- obdavčevanje prometa alkoholnih pijač;
- obdavčevanje opravljanja storitev;
- obdavčevanje prodaje vstopnic za prireditve;
- obdavčevanje prodaje srečk, iger na srečo in javne stave, če jih prirejajo OZD, razen Jugoslovanske loterije;
- obdavčevanje posredniških dohodkov, agencijskih in komisijskih storitev.

Pri tem je potrebno poudariti, da občina nima uvedenih davkov na promet proizvodov od leta 1983, razen za preprodajo osebnih in motornih vozil ter strojev večje vrednosti ipd.

Z republiškim zakonom so občine odstopile ta davek republiki.

Gibanje teh davkov je v sorazmerju z gibanjem cen, inflacije in kupno močjo občanov. V letu 1984 je bilo porabno:

— za davek od alkoholnih pijač	113.236 tisoč din
— za davek od prometa proizvodov	9.954 tisoč din
— za davek od plačil za storitve	22.324 tisoč din

Zavezanci za davek od prometa proizvodov in plačil od storitev so prodajalci, ki so dolžni voditi evidenco.

Pri tem je največja skrb uprave posvečena prodaji alkoholnih pijač zasebnih gostincev. Z uvedbo registrskih blagajn se položaj nekoliko izboljšuje, vendar je potrebna stalna inšpekcijska kontrola. Disciplinarni občanov in gostinskih delavcev nam ne omogoča natančnega zajema tega davka.

9. Davek na dohodek od prodaje nepremičnin in prometni davek

Davek na dohodek se odmerja pri prodaji nepremičnin.

Davčna osnova je dosežen dohodek, ki se zniža za stroške in nabavno oceno. Zaradi hitrega gibanja cen (porasta) in spremembe zakona, da se davek ne odmerja, če je lastnik 10 let, je tega davka vedno manj.

Obdavčevanje prometa z nepremičninami ureja republiški zakon na promet nepremičnin. Občinske skupščine so pooblaščenice, da uvedejo ta davek ter predpišejo stopnje, ker je ta davek njihov prihodek.

Praviloma je obdavčen odplačilni prenos lastninske pravice nad nepremičninami, prenos pravice uporabe zemljišč v družbeni lastnini pa le, če je vsaj ena od pogodbenih strank občan ali civilnopravna oseba.

Trudi zamenjava nepremičnin se šteje za promet.

Zakon v 4. členu izvzema iz obdavčitve vrsto pravnih poslov v zvezi s prometom nepremičnin.

Davčna osnova je prometna vrednost nepremičnine takrat, ko je sklenjena pogodba o prodaji oz. zamenjavi nepremičnine. Zavezanec davka na promet nepremičnin je prodajalec, davek se odmerja in pobira v občini, kjer leži nepremičnina.

V. IZTERJAVA DRUŽBENIH OBVEZNOSTI IN INŠPEKCIJSKI NADZOR

Izterjavo družbenih obveznosti izvaja uprava za družbene prihodke v skladu z zakonom o davkih občanov. Postopek je prilagojen sodno izvršilnemu postopku. Namen tega je hitrejša in učinkovitejša pobiranje družbenih obveznosti. Z ukrepi prisilne izterjave, rubeža premičnin in nepremičnin, oklicem dražbe in prodaje naj bi bili postopki učinkovitejši. V praksi pa se vsi ti ukrepi v veliki meri izjalovijo. V primeru, da zavezanec nima sredstev na žiro računu, nima premičnega premoženja (strojev, orodja, osebnih vozil in drugih vrednostnih predmetov) in nima nepremičnega premoženja, je družbene obveznosti zelo težko izterjati. Zavezanci namreč zaradi izogiba prisilne izterjave in rubeža prenašajo te predmete na zakonce in sorodnike, rubež nepremičnin pa je možen le prek sodišča z vpisom v zemljiško knjigo.

Spremembe zakona, sprejete marca letos, so te probleme nekoliko omilile, saj je sedaj možno izterjati do 50 % pridobljenih vrednosti v času trajanja zakonske zveze, ne glede na lastništvo. Tudi postopki odvzema nepremičnine in premičnin so pravno zahtevni, tako je najučinkovitejša izterjava na žiro računih, prepovedih na izplačilo upnikov in prepoved na osebne dohodke.

V letu 1984 je bila izterjava 94,2 % in ocenjena kot uspešna. Družbeni dogovor nas zavezuje na 95 % izterjavo kalkulativnih prihodkov, ki jih načrtuje republiška uprava za družbene prihodke. Tako načrtovani prihodki so bili za 16 % preseženi, saj smo predpisali večje obremenitve, kot smo planirali.

Inšpekcijsko nadzorstvo je osredotočeno v večji meri na osebno delo gospodarskih dejavnosti. Nadzor je vključen s pregledom poslovnih knjig. Zaradi premajhnega števila odmeritvenih referentov opravljajo inšpektorji pregled poslovnih knjig. S tem pa je zmanjšana prisotnost na terenu. Zavezanci v času poslovanja največkrat nimajo urejenih poslovnih knjig v prostorih, ne vodijo evidenc tekoče, ne izdajajo računov za opravljena dela oz. prodane proizvode občanom. V preteklem letu je bila večja pozornost inšpekcije na terenu namenjena kontroli registrskih blagajn samostojnih gostincev, manj pa drugih občanov.

Ocenjujemo, da je kljub razpravam v prejšnjih letih inšpekcijski nadzor premajhen. Biti bi morali bolj mobilni ali se posluževati sodobnejših metod informiranja. Število inšpektorjev je premajhno in niso dovolj strokovno usposobljeni. Poleg poznavanja davčnih predpisov bi morali imeti tudi tehnično znanje posameznih dejavnosti (elektro stroka, kovinska stroka, gradbena stroka). Ob boljšem zajemanju dohodkov občanov in s tem večjim in doslednejšim zajemanjem dohodkov, tudi ne bi smelo biti vprašljivo ustrežnejše nagrajevanje dela inšpektorjev. Za učinkovitejši nadzor pa je potrebno sodelovanje vseh subjektivnih sil v vseh organizacijah in organih. Za izvajanje davčnih predpisov so odgovorni vsi občani in ne samo delavci uprave za družbene prihodke. Sodelovanje s samoupravnimi delavskimi kontrolami v OZD, postajo milice, organi v krajevnih skupnostih itd. bi moralo biti pogostejše. Ne nazadnje bi že z večjo odgovornostjo delavcev v združe-

nem delu v odnosu do obrtnikov odpravili številne pomanjkljivosti. Največji problem pa ostaja zajemanje prometa med občani. Še vedno se ne izdajajo računi za opravljene storitve, občani računov ne zahtevajo in s tem pripomorejo k davčnim utajam.

VI. DELO UPRAVE ZA DRUŽBENE PRIHODKE IN KADROVSKA ZASEDBA

Delo uprave za družbene prihodke je v letu 1984 in zadnjih letih bilo uspešno. Uspešno je bilo predvsem z vidika zagotovitve sredstev za splošno porabo, dosežene izterjave in opravljenih pregledov poslovnih knjig. Kolikor pa natančneje analiziramo problematiko doslednega obdavčevanja, pa lahko ugotovimo še številne pomanjkljivosti. Te so na kratko naslednje:

— nejasni predpisi, hitro spreminjanje zakonodaje in neuskkljenost posameznih predpisov;

— premajhna povezava vseh subjektov, ki vplivajo na izvajanje obdavčevanja in s tem redno in pravilno plačevanje družbenih obveznosti;

— preslaba opremljenost davčne uprave s programi računalniške obdelave podatkov, povezava z informacijskimi sistemi (EMŠO — evidenčna matična številka občanov, registracija vozil, registri zemljiških evidenc...);

— slaba finančna in davčna disciplina občanov, saj prijav o nepravilnostih skoraj ni;

— neučinkovitost je tudi v preslabi strokovni usposobljenosti delavcev uprave za družbene prihodke in slabem nagrajevanju. Vse več je odhodov delavcev iz uprave zaradi prenizkih osebnih dohodkov.

ZAKLJUČEK

Izvajanje davčne politike je pomemben segment vsakega gospodarskega sistema. V delovanje davčne politike se vključujejo številni drugi predpisi, ki urejajo ali pogojujejo delo uprav za družbene prihodke. Ravno tako na pogoje poslovanja, pridobivanja dohodka in s tem razvoja drobne gospodarstva vpliva vrsta drugih omejitvenih faktorjev. Drobno gospodarstvo je poleg davčne politike odvisno od gospodarskih razmer, gibanja cen, možnosti najemanja kreditov za poslovanje, od ureditve carinskih predpisov, možnosti zaposlovanja in izgradnje poslovnih prostorov itd.

Enotni davčni predpisi omogočajo, da ne prihaja med občani do neupravičenih razlik v višini predpisanih obveznosti. Z razvojnimi programi občin in plani je mogoče pospeševati posamezne dejavnosti le z davčnimi olajšavami. Te pa so premajhne, kolikor ni tudi drugih ustreznih ukrepov, od pridobivanja dovoljenj, do pogojev poslovanja.

Dosledno zajemanje doseženih dohodkov občanov mora postati temeljna naloga uprav, delo inšpektorjev za družbene prihodke se mora opravljati strokovno in sistematično — na terenu ter mora biti povezano med seboj tudi z drugimi inšpekcijskimi službami, odmerne in druge službe pa morajo zlasti pri vodenju zahtevnih posebnih ugotovitvenih postopkov izboljšati kakovost dela. Menimo, da zaradi količinsko obsežnih nalog uprav trpi kakovost dela.

**Direktor
uprave za družbene prihodke
Miroslav Brečko, I. r.**

Ugotovitve, stališča in predlogi izvršnega sveta k informaciji o izvajanju davčne politike v občini.

Izvršni svet je na svoji 175. seji dne 22. 4. 1985 obravnaval predloženo gradivo in sprejel naslednje ugotovitve, stališča in predloge:

1. Izvršni svet ugotavlja, da poročilo celovito prikazuje izvajanje davčne politike v občini in ga kot takega tudi sprejema.

2. Izvršni svet ugotavlja, da je oblikovanje davčne politike v občini omejeno le na izvajanje določil zakonov in dogovorov, tako na zveznem kot tudi republiškem nivoju. Ti dokumenti določajo nekatere osnove in merila tako podrobno, da občina praktično nima možnosti oblikovati neko lastno davčno politiko, ki naj bi poleg fiskalnega imela zlasti razvojno usmerjalni značaj.

3. Izvršni svet ugotavlja, da se urejanje davčne politike s spremembami zakonov, dogovorov in drugih predpisov vse preveč pojavlja kot vsakoletna aktivnost, vendar ne v

kvalitetnem, pač pa samo v kvantitativnem pogledu (spremembne stopenj, olajšav, osnov itd.), kar pa ne prispeva k socialni varnosti občana, ki se ukvarja z osebnim delom s sredstvi v njegovi lasti. Zato izvršni svet predlaga, da v prihodnje več pozornosti posvetimo bistvenim nalogam davčne politike, opredelimo cilje, ki naj jih davčna politika zasleduje, k spremembam osnov, davčnih stopenj, olajšav in drugih kvantitativnih elementov pa pristopamo le izjemoma in na daljši čas.

4. Iz informacije, zlasti pa iz podatkov o številu obrtnikov, ki plačujejo davek, je jasno razvidno, da davčna politika oziroma njeno izvajanje v občini Ljubljana-Siška ne deluje zaviralno na razvoj osebnega dela, vendar pa ga tudi ne pospešuje. Davčna politika mora biti tako naravnana, da bo občana stimulirala k širitvi njegove dejavnosti, k doseganju čimvečjega dohodka, do katerega bo imel interes on sam pa tudi širša družbena skupnost.

5. Izvršni svet kritično ocenjuje nalaganje novih nalog upravam za družbene prihodke in to zlasti tistih, ki nimajo nikakršne povezave z njihovo osnovno funkcijo, to je z odmero in pobiranjem družbenih obveznosti, pri tem mislimo na pobiranje raznih samoupravno dogovorjenih obveznosti, vodenje raznih evidenc za samoupravne interesne skupnosti ipd. Prezemanje teh nalog zahteva povečevanje števila zaposlenih, kar pa nikakor ni v skladu z zahtevo po zmanjševanju družbene režije v upravnih organih. Poleg tega pa to ob omejevanju splošne porabe povzroča še dodatne probleme.

Izvršni svet

Predlog

Na podlagi 18. člena zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81) in 190. člena statuta občine Ljubljana-Siška (Uradni list SRS, št. 2/78, 31/81 in 8/82) sta skupščina občine Ljubljana-Siška na seji zbora združenega dela in seji zbora krajevnih skupnosti in skupščina kulturne skupnosti na seji dne sprejeli

ODLOK

o razglasitvi 14 kmečkih objektov za etnološki spomenik

1. člen

S tem odlokom se določijo objekti, ki se razglasijo za etnološki spomenik z navedbo občanov in civilno pravnih oseb, ki imajo lastninsko ali drugo pravico na etnološkem spomeniku (v nadaljnjem besedilu imetniki) in družbeno pravnih oseb, ki upravljajo z etnološkim spomenikom (v nadaljnjem besedilu: imetniki pravice upravljanja), lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev, varstveni režim ter razvojne usmeritve glede spomenika in njegove neposredne okolice.

2. člen

S tem odlokom se razglašajo:
Kmetija na Sedlu, Šmarna gora za etnološki spomenik — sooblikovalec kulturne krajine.

Nekdanja gostilna je v tesni povezavi s šmarnogorskim kompleksom in nastankom protiturškega tabora ter predstavlja soodvisno zgodovinsko naseljitveno kontinuiteto. Zaradi izpostavljenosti lege se stopnjuje njen lokacijski in oblikovni pomen.

Objekt Hraše 15 za etnološki spomenik — fragment.
Nadstropna kmečka stavba z dvokapno streho na čop in polkrožno oblikovanim portalom iz zelenega tufa.
Objekt Vodice 60 za etnološki spomenik — sooblikovalec kulturne krajine.

Nadstropna kmečka stavba izjemne gmote in florisa, ki sta plod številnih dozidav od 16. do konca 19. stoletja. Stavba je bila last kmeta svobodnjaka, kar kaže lokacija kmetije izven strnjenegega naselja in ohranjena hišna kronika.

Objekt Vodice 85 za etnološki spomenik.
Nadstrešna kmečka stavba z značilnim alpskim tlorisom, ki je v osnovi baročna s spremembami v 19. stoletju. S svojo lego v uličnem okljuku je nosilec ulične